

KOD ZDAJĄCEGO

--	--	--

symbol klasy

--	--	--

kod zdającego

**PRÓBNY EGZAMIN MATURALNY
Z NOWĄ ERĄ**

JĘZYK POLSKI – POZIOM ROZSZERZONY

☐

dysleksja

Instrukcja dla zdającego

Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 11 stron. Ewentualny brak stron zgłoś nauczycielowi nadzorującemu egzamin.

Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.

Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.

Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

Możesz korzystać ze słownika poprawnej polszczyzny i słownika ortograficznego.

Na tej stronie wpisz swój kod.

Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla osoby sprawdzającej.

Powodzenia!

STYCZEŃ 2019

**Czas pracy:
180 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 40**

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

Temat 1. Określ, jaki problem podejmuje Anna Nasiłowska w podanym tekście. Zajmij stanowisko wobec rozwiązania przyjętego przez autorkę, odwołując się do tego tekstu oraz do innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 słów.

Anna Nasiłowska

Dyskont słów

Zdumiewająco rzadko zadaje się generalne pytanie o sens literatury jako zjawiska. Dla ludzi piszących i czytających, poświęcających jej dzień po dniu, żyjących nią istnienie literatury wydaje się oczywiste i skłonni są wierzyć, że należą do większości, gdyż własne głębokie przekonania zawsze wydają się racjonalne i naturalne. [...]

Literatura zawsze była fenomenem społecznym. Gatunkowi ludzkiemu potrzebna była kumulatywna pamięć, trwalsza niż doświadczenie pokolenia i szersza niż to, co da się powtórzyć w grupie znajomych. Literatura jest pamięcią ponadindywidualną, dzięki niej można na przykład przenieść się do piwnicy w czasie powstania warszawskiego (dzięki Białoszewskiemu) czy spacerować po polach bitew napoleońskich, i to i z jednej, i z drugiej strony frontu (poczytajmy np. Tolstoja). Literatura jest mocno związana z wyobraźnią historyczną, stanowi zapis, dzięki któremu doświadczenie czytającego rozszerza się o świadomość poglądów, przeżyć i reakcji ludzi, których nigdy nie spotkamy osobiście, bo żyli w innym czasie i stawiali czoła innym wyzwaniom. Dzięki literaturze doświadczenie indywidualne staje się ponadindywidualne, przeradza się we wspólną pamięć.

Wiąże się z tym także zdolność empatii. Dzięki literaturze możemy wyobrazić sobie ludzi innych od nas, i to poznając ich niejako od środka. Mogli oni przy tym być całkiem odmienni psychologicznie od nas. A więc jeśli poznamy się z panią Dulską, nie musimy jej polubić ani tym bardziej jej współczuć, bo nie ma czego, ale to jest typ, który się rozpoznaje. W pewnych okresach pisarze uważali za ważne pokazanie bohaterów z klas upośledzonych społecznie, stawiając sobie za cel istotny demokratyzację: w ten sposób dzieła literackie wpisały na trwałe w światopogląd ludzi wykształconych wrażliwość społeczną. Autorzy czy bohaterowie mogą też być bardziej od nas doświadczeni życiowo, co ma znaczenie na przykład w okresie dojrzewania [...].

Literatura kształtuje także tożsamość indywidualną. Zwłaszcza poezja proponuje formy życia wewnętrznego. Jest zapisem, który dzięki doskonałości artystycznej, skrótowości, magnetycznemu rytmowi bardzo mocno zwraca się ku naszemu „ja”. To odbywa się w pełnej wolności, z dala od przymusu. Status dzieła sztuki oznacza dystans, nic nie jest narzucone, ale jeśli zechcemy o śmierci drogiej osoby pomyśleć frazą Kochanowskiego „wielkieś mi uczyniła pustki w domu moim” – wolno nam. Wolno też o miłości powiedzieć jak Sęp-Szarzyński: „I nie miłować ciężko, i miłować / nędzna pociecha...”. Wolno rozmawiać z Bogiem wierszami poetów. Wszystkie te zdania, cytaty poetyckie zapisane w pamięci określają pewien poziom duchowy, który dziedziczymy, jeśli zostaliśmy wprowadzeni w kulturę literacką. Pochodzą z dalekiej przeszłości, ale mogą nam być dużo bliższe niż ociekający sentymentalizmem popkulturowy obrazek z serialu. Nikt wyłącznie indywidualnym wysiłkiem nie byłby w stanie tego osiągnąć.

Podkreślając rolę wyobraźni historycznej i zapisu życia duchowego, należę do tych, którzy poza autoteliczną wartością dzieła sztuki dostrzegają głęboki sens poznawczy i psychologiczny dzieł literackich, choć uważam, że nie należy sprowadzać utworu do tych dwóch wymiarów. Dzieło jest pewną propozycją integrującą, wobec rozwoju nauk szczegółowych stanowi unikalną próbę całości, w której mieszczą się zazwyczaj dalekie od siebie sprawy i wymiary ludzkiego życia: od koncepcji metafizycznych po traumy historyczne i opis codzienności.

Anna Nasiłowska, *Dyskont słów*, Warszawa 2016.

Temat 2. Dokonaj interpretacji porównawczej podanych tekstów. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 słów.

Tadeusz Różewicz

Lawina

spadła nam na głowy lawina
kamieni kamyków kamyczków

można powiedzieć że poeci
ukamienowali poezję
słowami

tylko jąkała
Demostenes¹ dobrze
wykorzystał kamyki
obracał je
w jamie
ustnej aż do krwi
został jednym z wielkich
oratorów
świata

PS
ja też potknąłem się
o kamień już na początku drogi

Tadeusz Różewicz, *Lawina*, [w:] tegoż, *Wyjście*, Wrocław 2004.

Stanisław Grochowiak

***Ars poetica*²**

Godziny przy piórze – one leczą rany,
Nawet śmierć jest daleka, jak była w dzieciństwie.
Zwierzęta domowe śpią ufnie przy twoich stopach,
A płomień świecy
Nieruchomieje jak miecz czuwający.

Wszystko, co wokół – krzesła, książki, kwiaty
Ubierają się w odświętność, powagę i czoła
Wysokie. I oto – nikczemny –
Twarzą stajesz wobec świata, jak glob naprzeciw globu.

Oto wiesz na pewno: za twoją kotarą
Jest tylko ściana, nie ma Poloniuszy³.
Oto czujesz bezpiecznie: w środku twojej dumy
Nie zagości ni karzeł, ani też pochlebca.
Oto szepczesz zaledwie,
Układając zgłoski –
A słyszysz: księżyc dźwiękiem odpowiada.

¹ Demostenes – najslawniejszy mówca grecki; ćwiczył wymowę, przekrzykując morze.

² *Ars poetica* – sztuka poetycka.

³ Poloniusz – postać z *Hamleta* Szekspira; tu symbolizuje skłonność do intryg i zdrady.

Stanisław Grochowiak, *Ars poetica*, [w:] tegoż, *Wiersze wybrane*, Warszawa 1978.

na temat nr

[illegible]

UZUPEŁNIA OSOBA SPRAWDZAJĄCA!

Ocena wypowiedzi argumentacyjnej

	A Określenie problemu	B Sformułowanie stanowiska	C Poprawność rzeczowa	D Zamysł kompozycyjny	E Spójność lokalna	F Styl tekstu	G Poprawność językowa	H Poprawność zapisu
Liczba punktów możliwych do uzyskania	9	9	2	6	2	4	4	4
	6	6		3	1	2	2	2
	3	3						
	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba przyznanych punktów	A + B		C	D	E	F	G	H

Uzasadnienie przyznania 0 punktów w kategorii	
A	
B	

Ocena interpretacji porównawczej

	A Koncepcja porównywania	B Uzasadnienie tezy	C Poprawność rzeczowa	D Zamysł kompozycyjny	E Spójność lokalna	F Styl tekstu	G Poprawność językowa	H Poprawność zapisu
Liczba punktów możliwych do uzyskania	6	12	2	6	2	4	4	4
	4	8		3	1	2	2	2
	2	4						
	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba przyznanych punktów	A + B		C	D	E	F	G	H

Uzasadnienie przyznania 0 punktów w kategorii	
A	
B	

